

Vojevůdce Ludendorff.

(Pokračování.)

VI. Vyhlídky do nového roku 1917.

Ukončením rumunského tažení zlepšila se poněkud situace ústředních mocností; akutní nebezpečí bylo zažehnáno a nebylo také třeba obávat se už Holandska nebo Dánska, poněvadž část německé armády z Rumunska byla zase k dispozici. Ovšem strategicky situace stále byla nevýhodná, ba, lze říci, po skončení rumunské ofensivy spíš obtížnější než před rumunským vypověděním války, neboť Rumunskem se fronta ústředních států jen prodloužila; rumunská armáda byla stále ještě činitelem, jehož nebylo lze zanedbávat. Ruská armáda byla kolem Nového roku 1917 velmi silná; scházelo jí sice střelivo, jímž plýtvala v roce 1914 a na počátku 1915, jakož i ruční zbraně, ale její kádry byly vesměs vyplněny. Ruské divise, které měly na počátku války po 16 praporech, byly zbytečně velké, stejně jako baterie o 8 dělech byla neohrabaná. Rusové tudíž ponechali každému pluku pouze po 3 praporech — divise měla tedy od 1917 pouze 12 praporů — a ze čtvrtých praporů utvořili nové formace, čímž počet pěchotních divisí stoupl o celou třetinu. V baterii počet děl snížen na 6, takže z uspořených 2 děl mohly být utvořeny nové baterie, jichž počet se tedy rovněž zvýšil o třetinu. Rumunská armáda byla znovu organisována francouzskými důstojníky; Anglie, jejíž nové tak zv. Kitchenerovy armády prodělaly v sommské bitvě křest ohněm, v němž dobře obstály, doplňovala svoje mužstvo a zároveň zařizovala se stále na rozsáhlejší výrobu střeliva; její nový válečný vynález, obrněný automobil (tank), jenž již v sommské bitvě byl vyzkoušen, byl dále zdokonalován; Angličané dobře poznali jeho cenu, třebaže první nedokonalé modely nesplnily všeho, co si od nich slibovali. Technika Dohody vůbec stále se zlepšila; oba západní státy byly od r. 1917 už mnohem výkonnější technicky než Německo, kde blokáda a úbytek mužských pracovníků začínaly být citelné. Kdyby Německo bylo situaci pochopilo správně, bylo by poznalo, že nezmůže nad Dohodou pouhými mravními, jak říkalo, kvalitami svých důstojníků a mužů; poněvadž početní převaha nyní už nebyla na jeho straně, mělo Německo tím více pozornosti věnovat technické stránce války; ale německý generální štáb

ji zanedbával za Ludendorffa, jako ji zanedbával za Falkenhayna i za Moltkeho II. Německá strategie po 2¹/₂ válečných letech měla směřovati k tomu, aby válku co nejrychleji rozhodla a to by se bylo mohlo státi jen vytvořením a užitím nejmodernějších, dosud neznámých válečných pomůcek a zbraní; její taktika musila být útočná a proto měla vyvinovati hlavně prostředky ofensivní, to jest dělostřelectvo a tanky. Místo toho však německé vrchní velení na tanky pohlíželo s jistým despektem; soudilo, že je to zbraň velmi choulostivá, již lze snadno poškoditi a již ubrániti se není těžko; ostatně prý německé útoky dařily se i bez tanků. Německo zkrátka na počátku 1917 dosud nepochopilo, že celá taktika boje se velmi radikálně mění a že z toho, co uměli před válkou, nezůstává téměř nic v platnosti. Ludendorff, jsa si vědom své početní slabosti na západní frontě, ustanovil se tam na taktice ryze obranné a proto snad zanedbával pomůcky boje tak význačně ofensivní, jako byly tanky. Totéž platí o artilerii. Německé dělostřelectvo zůstávalo i co do počtu děl i co do nových metod střeleckých a pozorovacích za dělostřelectvem francouzským a anglickým. Pokud jde o pouhý počet, lze si to vysvětliti nedostatkem materiálu (kovů a pod.); ale pokud jde o metody, byla v tom zase malá prozíravost generálního štábu. Všecky nové metody dělostřelecké, od střelby podle plánu až do tak zv. „Trommelfeuer“ a palebné přehrady (barrage), vznikly u Dohody a Němci je dříve nebo později adoptovali. Dohoda počínala od r. 1917 získávat na západě tak velikou technickou, početní a taktickou převahu, že mohla nyní německou armádu po částech, ale stále, soustavně, rozbíjet. Bylo patrné, protáhne-li se válka ještě o rok nebo více, aniž se docílí rozhodnutí, že německá porážka je neodvratná, leda by nastalo něco nepředvídaného. Hmotné prostředky ústředních velmocí nebyly už takové, aby jim byly dovolovaly ofensivu na dvou frontách, natož na třech, počítáme-li k nim italskou; Ludendorff nechtěl proto, aby se kdekoli vystupovalo útočně. Ale s druhé strany zase defensiva jak na západě tak v Itálii proti útokům prováděným s užitím nejmodernější techniky, kde lidé bojovali proti strojům, vyčerpávala poměrně víc než ofensiva, zejména při staré německé taktice, která nebyla správná.*) Ludendorff přetvořil tudíž celou německou armádu na západě v armádu pouze obrannou, jak ještě podrobněji vyložím, až budu mluvit o Ludendorffově taktice; i operativně i takticky nedovolil vyjiti z obrany. V zádech fronty stavěl nové silné posice, Siegfriedovu, Michelovu a jiné, a uvažoval o tom, ustoupiti s frontou, jakmile by se ukázala nemožnost odolat silnému útoku a zpusťšením území mezi oběma liniemi oddálit aspoň příští útok dohodový.

Vedle toho německé vrchní velení hledalo nějakou novou myšlenku, jež by zeslabila Dohodu, když se tak nemohlo stát přímým útokem vojenským. Na snadě byl návrh ponorkové války, odložený 30. srpna pouze proto, že kancléř se obával nepřátelství Nizozemska a Dánska. Po vítězství nad Rumunskem nebylo již třeba tak se lekatí těchto dvou států. Jakmile vojsko z Rumunska bylo doma neb dokonce na hranicích obou těchto zemí, mohla začítí neomezená ponorková válka. Repatriace vojska mohla býti provedena v únoru, v tu dobu mohla tedy podmořská válka začítí. Ovšem nyní bylo již jisto, že Amerika v tom případě vstoupí do boje. Vojenské autority počítaly, že pro rok 1917 by to znamenalo přírůstek 5—6 divisí na západní frontě, později ovšem mnohem více, nehledě ani k zesíleným dodávkám zbraní, střeliva a jiných zásob. Šéf admirálního štábu admirál Holtzendorff byl pro ponorkovou válku velmi zaujat; sliboval si od ní skvělé výsledky, věřil — „jak byla jeho povinnost“, podotýká ironicky Ludendorff — že za šest měsíců rozhodne úplně situaci ve prospěch Německa, že americké transporty

*) Srov. řadu článků v „Tribuně“ (Mars: Kritika války), počínaje od 11. VII. 1920. O taktice viz zejména kap. XI. ze dne 22. VIII. 1920.

vůbec nebudou možny a že Anglie pocítí ponorkovou blokádu tak ostře, že nebude s to dodávat ve stejné míře jako dosud střelivo a jiné věci do Francie. S ním souhlasili i němečtí národní hospodáři, kteří rovněž věřili v podvázání transportu mezi Anglií a Francií. Počet hotových ponorek byl považován za dostatečný — ač, jak se později ukázalo, nebyl. Že by Dohoda vymyslela nějaký vydatný prostředek k potírání ponorek, jenž by rychle působil, nevěřilo se; Němci opět bagatelisovali techniku Dohody, jako již v tak mnohém. Spíše věřili v morální účinek neomezené ponorkové války, hlavně na neutrální plavbu, o níž předpokládali, že se dá úplně zastrašit.

Ludendorff byl skeptičtější než autority námořní a národohospodářské. Věřil celkem také ve výsledek ponorkové války, ale nepočítal se 6 měsíci, nýbrž s plným rokem. Do té doby však byl také přesvědčen, že se objeví takový účinek války, jenž znemožní převoz nových vojsk do Francie. Soudil tedy, že Spojené Státy nepřepraví do Francie více než 6 hotových svých divisí; nežli zrekrutují a zorganizují další armády, bude transport úplně zastaven úbytkem lodního prostoru, nastalým ponorkovou válkou. Nevěřil rovněž ve velikou stavební politiku transportních lodí „en masse“, jak byla pak provedena na amerických loděnicích. Ludendorff nepočítal tedy s více než s přírůstkem dohodového vojska na západě o 6 amerických divisí a ovšem s běžným doplňováním britické armády do konce roku 1917 — od té doby myslel, že ponorková válka všechen další přírůstek zastaví. Šlo tedy o to, vydržet ještě po celý rok 1917. Němci byli už nuceni posílat na frontu 19leté; měli na západě 154 divisí, kdežto Dohoda 190, vesměs silnějších (německé divise byly zredukovány každá na 9 praporů). Jestliže nenastal nějaký nenadálý obrát a ponechaly-li se věci svému přirozenému průběhu, musilo být Německo koncem 1917 poraženo, jestliže Dohoda připravila útok na všech frontách: západní, italské, rusko-rumunské a balkánské. Rakousko-Uhersko podle slov Conradových nemohlo též slíbiti nic více, než že r. 1917 tak sotva udrží frontu, ale spíše že ji neudrží než udrží. Ludendorff žádal sice, aby služební povinnost byla rozšířena od 15 let do 60 a aby se vztahovala v jistém smyslu i na ženy. To se mu však nepodařilo. Místo zákona tak všeobecného byl pouze přijat dne 2. prosince 1916 zákon „o pomocné služební povinnosti“, jenž nebyl „ani rybou ani rakem“; ženy z něho byly vůbec vyloučeny. Ludendorff si stěžuje, že ani vláda ani sněmovna nepochopily tu pravé podstaty lidové války. Ovšem dá se tu namítnout, že Německo tehdy bylo již příliš vyčerpáno, aby bylo sneslo břemeno tak všeobecné branné povinnosti. Národ nebyl vychováván po celou dobu války k tomu, aby se mu mohla podati ryzí, nezahalená pravda; naopak se strany generálního štábu — a té výtky nelze sprostiti ani Ludendorffa — bylo vše líčeno krásnými barvami, takže národ si vlastně neuvědomoval vážnost vojenské situace. Proto také parlament nepochopil, že se od něho žádá to, co bylo vlastně jedinou záchranou před blížící se katastrofou.

Slovem: Situace německé armády v boji na několik front o Novém roce 1917 byla už zoufalá: ponorková válka byla z ní jediným východištěm, břevnem, jehož se chytali tonoucí, když nepomohla ani strategie, ani nedostatečná technika, ani rekrutýrka.

A tak, když mírová nabídka ústředních mocností — dílo barona Buriana — z 12. prosince 1916 byla dne 30. prosince od Dohody zodpověděna negativně, bylo dne 9. ledna učiněno rozhodnutí o neomezené ponorkové válce. Kancléř nyní už věděl, že Spojené státy vstoupí jistě do války, ale kryl se úsudkem vojenských a hlavně námořních autorit, které v ní viděly prostředek válku zkrátit, aneb aspoň přivést k snesitelnému konci, a z toho důvodu ji navrhl císaři. Císař ji schválil a neomezená ponorková válka určena na 1. února 1917.

První následek byl, že Amerika přerušila dne 3. února diplomatické styky a dne 5. dubna pak prohlásila válečný stav.

VII. Přípravy na jaře 1917.

Bylo jisto, že Dohoda bude útočit na všech frontách: na sommském bojišti, na frontě Soissons-Remeš-Argonny, snad i u Roye, v Lotrinsku a v Sundgau. Také u Verdunu útok vždy byl možný. Nadto byly jisty italské útoky k dobytí Terstu a v Palestině i v Mezopotamii Anglie se chystala k rozhodné ofensivě. O připravovaném útoku na Aisně nalezeny doklady. Situace tedy kázala na západě boj protáhnout, aby ponorková válka měla kdy působit. I taktické důvody a nedostatek munice byly pro to. Při převaze Dohody o 36 divisí na západě bylo přirozeno, že Německo toužilo po tom zkrátit frontu a srovnat ji tak, aby měla méně exponovaných míst, vyžadujících značnějších rezerv; nadto získat ústupem čas, jehož Dohoda potřebovala, aby mohla znovu připravit útok, jenž nepřátelským ústupem se stal illusorní.

Tak tedy došlo k onomu zpětnému pohybu z fronty probíhající zhruba body: Nieuport, Paschendaele, Wytschaete, Armentières, Nieuve Chapelle, Vimy, Roye, Moulin sous Touvent, Chemin des Dames, Berry au Bac do postavení Siegfriedova (nesprávně zvaného též Hindenburgovým), daného tetivou oblouku od Lens přes Gouzeaucourt na St. Quentin, La Fère a k Laffaux u aisneského kanálu. Při tom důležitá místa (jako Bapaume, Péronne, Nesle, Chauny, Noyon byla opuštěna, ale zato celý terén mezi starou a novou frontou byl systematicky již před ústupem zničen; veškeré cesty, dráhy, osady a studny srovnány se zemí (otravování studní bylo však zakázáno). Práce ty trvaly od 9. února do 16. března, tedy pět neděl; dne 16. března započal pak ústup zcela podle plánu a zdařil se dobře až do Siegfriedovy linie; neboť nepřítel mohl v zpusťšeném území následovati jen s předními strážemi. Celý tento zpětný pohyb byl nazván pohybem Alberichovým (terminologie zde vzata z pověstí nibelungských), patrně aby se naznačila podzemní rozryvná činnost při něm. Ludendorff uvažoval, zda by nebylo záhodno korunovat tento strategický ústup, jenž se zdařil, ještě úspěchem taktickým a podniknout na celé Siegfriedově linii protiútok na vojska dohodová, sledující v patách. Ale k tomu německá síla už nedostačovala. Než i tak nepřítel byl zdržen. Nemohl útočit ve směrech, na nichž se dříve ustanovil, poněvadž byl nyní v novém terénu úplně zpusťšeným, ježž musil teprve k útoku připravovat. Proto také obsadil svoji novou frontu poměrně slabými oddily, což umožnilo Německu stáhnouti mnohé divise z fronty a umístit je vzadu „na odpočinek“.

Siegfriedovo postavení bylo velmi pevné. Ludendorff praví, že později kde kdo si přál, aby bylo ve Francii více takových připravených posic s betonovanými kryty a bydlíšti. Nebylo však už tolik pracovních sil, aby mohly všude být postaveny. V pozdější době, zejména v roce 1918, ztrácely i nejlépe připravené posice na ceně, poněvadž tanky překonávaly všechny překážky.

Ve shodě se všeobecnými předpisy o taktice ryze obranné generální štáb načrtl též celý velký program, tzv. Hindenburgův, zahrnující frontu i celé zápolí, kterak zrestaurovati vysílenou armádu a opatřiti ji dostatečnými pomůckami. Poněvadž francouzské útoky se nedaly ve větším měřítku čekati před polovicí dubna, vojska získala nový dobrý měsíc k odpočinku a k výcviku; divise uvolněné v Rumunsku přibýly do Belgie, posice pevně vybudovány, výstroj válečná se zlepšila, munice se nahromadila, některé divise příliš unavené u Verdunu nebo na Sommě byly vyměněny za dobré divise z východní fronty.

Velení na západě upraveno takto (od severu k jihu):

Skupina prince Rupprechta Bavorského: IV. armáda (Sixt v. Arnim), VI. armáda (Falkenhausen, později O. v. Below), II. armáda (Marwitz) sahala až asi k St. Quentinu.

Skupina korunního prince: VII. armáda (Behn), I. armáda (Fritz v. Below), III. armáda (Einem) a V. armáda (Gallwitz) sahala až asi k Pont a Mousson.

Skupina vévody Albrechta Württemberského: armádní oddíly C, A, B až k švýcarské hranici.

Na východě a v Makedonii zůstaly armády VIII., IX., X., XI., XII. a XIII. V Rusku měl nejvyšší velení Ludvík Bavorský; v Rumunsku měl dále vrchní velení Mackensen; v Srbsku velel armádní skupině Otto v. Below. V Palestině, kde Angličané začali u Gazy útočit, byl chefem tureckého armádního štábu plukovník Kreß.

Na asijském východě se situace pro centrální mocnosti značně zhoršila. Již v srpnu vyklidili Turci Erdzindžan a Rusové obsadili i Trapezunt; v Mezopotamii dobyli Angličané znovu Kut el Amary dne 11. února a dne 13. března obsadili po skvělém postupu Bagdad. Následek toho byl, že Turci žádali opět pomoci. Chtěli dokonce celý armádní sbor a přáli si, aby tam bylo zřízeno německé skupinové velitelství. Alpský sbor měl se odebrat do Armenie a generál Falkenhayn obdržel skupinové velitelství; poněvadž doprava na bagdadské dráze se zlepšila, bylo to možno.

Dohodová posice byla na jaře r. 1917 tedy velmi příznivá. Německá armáda byla ve stadiu reorganizace po veliké únavě, Rakousko-Uhersko bylo téměř na sklonku svých sil, Rumunsko stíží poražené, ale ne potřené, znovu evičilo svou armádu francouzskými instruktory, Srbové a Sarraill hotovili se u Bitolje k novým útokům, anglické armády proti Turecku byly na postupu, vyhlídky na americkou pomoc v dohledné době zlepšovaly náladu na západní frontě — jediná ponorková válka v prvním měsíci přinesla Německu značný úspěch. Dohodě nebylo třeba než útočit promyšleně na všech frontách najednou a vítězství bylo již r. 1917 rozhodnuto, neboť ústřední mocnosti nevěděly, kam dříve se vrtnouti. Ale Dohoda toho nedovedla. Dosud nebylo jednotného vedení, dosud nebylo pevné ruky jednotlivcovy, jenž by byl prosadil společný válečný cíl, jenž by byl uměl přinutit různé generální štáby k jednotné strategii. Ve Francii počala se ofensiva v dubnu, v Rusku až v červenci; na Soči Italové rozehnali se k útoku v květnu (X. bitva). Ústřední státy, operující na vnitřních liniích, dovedly ještě jednou odrazit odpůrce po odpůrci.

Začátkem března 1917 v Německu dosud nikdo nečekal nějaké náhlé změny situace. Vrchní velení naopak bylo připraveno, nepomůže-li ponorková válka do polovice nebo nejpozději do konce roku zadržeti další vzrůst nepřátelských armád, že se fronty zhroutí počínaje Tureckem a Rakouskem od východu k západu. Všechny naděje upíraly se tedy k ponorkové válce.

Ve skutečnosti však, jak tomu často bývá, nesplnilo se toto doufání, zato však nadešla nepředvídaná okolnost jiná, jež odvrátila katastrofu.

Stalo se totiž toto: Ponorková válka, jež v prvních měsících vzbudila přehnané naděje, počala najednou ochabovati. Dohoda našla účinné prostředky, kterak se brániti ponorkám, a dovedla urychlit stavbu obchodních lodí. Přes to však, že ponorková válka nepřinesla Německu příznivého rozhodnutí, vydržela západní fronta. Neboť zatím zhroutilo se Rusko. V Rusku totiž nastala neočekávaně v březnu revoluce, jež odstranila cara a pomalu podkopala celou carskou armádu. To byl pro Německo triumf. Byla to pomoc v nejvyšší nouzi. Místo východní neb západní fronty centrálních států zbořila se východní fronta Ruska. Následek toho byl, že ubyl jeden z nejsilnějších

protivníků, což bylo cítiti nejen v Rusku a Rumunsku, nýbrž i v Malé Asii. Toho nepředvídal nikdo dne 9. ledna 1917. A tím německé síly z východní fronty se uvolnily a pomocí jich bylo lze hledati pro rok 1918 na západě rozhodnutí. Válka neskončila se roku 1917.

V tom je strategický význam ruské revoluce, která nejen že v ničem neprospěla Rusku, uvalivši na ně po slabošské vládě Kerenského absurdní a krvavou tyranii bolševickou, jež je hospodářsky i politicky zničila, nýbrž prodloužila válku o více než rok a tím značně rozmnožila i hospodářské pohromy, válku tu provázající. Ruská revoluce dočasně oslabil Dohodu tak, že bylo třeba ještě jednoho roku tuhého zápasu, množství krve a spousty vyhozených peněz a statků, aby čtyřspolek ústředních velmocí, r. 1917 již skomírající, byl doražen.

Ale ruská revoluce nepůsobila hned od počátku tak pronikavě, aby východní frontě bylo odlehčeno. Carská armáda setrvačností zůstala zprvu ještě bojovým nástrojem, jehož nebylo lze podceňovati. Ludendorffova strategie po většinu r. 1917 byla tedy tato: Armáda bude se chovati pouze defensivně; ofensivní úlohu přejímá marina, t. j. ponorková válka, jež musí přinést rozhodnutí. Za tím účelem vypracoval také předpis „o bitvě obranné“, v němž vštípl vojsku novou taktiku. Bylo již na čase. Dosud německé vrchní velitelství nechtělo viděti důsledků nepřátelské technické převahy a utrácelo zbytečně drahé lidské životy v defensivě nevhodně vedené. Verdun byl toho trpkým důkazem. Německá armáda r. 1917 nebyla již armádou z r. 1914 a 1915. Staří vojáci a důstojníci většinou byli již mrtví. To co plnilo pluky, byla po výtce mládež špatně živěná a z domova nevycevicená a lidé přestáli i méně schopní. Byla to milice, civilisté v uniformách. Jejich nálada nebyla již tak vítězoslavná, jako u mužstva, jež se vydalo do války v létě 1914. Spíše se jevila jistá únava a touha vyhnouti se nějak přímým útrapám válečným, zejména kde hrozilo nebezpečí životu. Tyto lidi bylo třeba napřed šetřit a pak vychovávat postupně ve vojáky, aby získali důvěru ve vedení a metodu boje, která by dovedla překonati technické výhody nepřátel, jež byly nyní i prostým vojnům do očí. U Verdunu následkem špatné taktiky celé pluky se nechaly zajmout. Tomu musila být učiněna přítrž. A k tomu měl sloužiti předpis „o vedení v obranné bitvě“. Je jistě velikou zásluhou Ludendorffovou, že tyto chyby předchozího vedení poznal a odpomohl jim způsobem, jež lze nazvati mistrovským. Jako taktik stojí Ludendorff nade všemi svými předchůdci v generálním štábu. V taktice viděl bystře a dovedl uhoditi na pravé místo. Ale snad právě byl až příliš jednostranným taktikem, aby nebyl tím trpěl jako stratég. Snad jeho defensivní taktika byla příliš defensivní, působila — možná — v opačném extrému na ducha vojáků. Německá armáda byla po celý rok 1917 držána na západě příliš v okovech ryzí defensivy; veškerý ofensivní duch byl jí odňat. To nebylo dobře. Na jaře 1918, když konečně mělo dojít k zúčtování, musila být znovu teprve upravována do zásad ofensivního boje. Nevím, zda to na armádu i morálně nepůsobilo nepříznivě.

Totéž ještě u větší míře platí pro marinu. Celé německé široomořské loďstvo bylo po dobu války více doma než na moři. Bitva u Skagerraku v květnu 1916 byla jeho posledním výkonem. Vše další čekalo se od ponorek. Jaký div, že marina, odsouzená k nečinnosti, dala se zlákat revolučními myšlenkami a že se v ní tvořila příznivá půda pro konečný převrat.

Zde je myslím místo, posuzovat Ludendorffa povšechně jako стратега. Rok 1917 byl kritický pro Dohodu i pro ústřední mocnosti. Nyní se musilo objevit, kdo s koho. Do nekonečna nebylo možno přec prodlužovat válku. „Vydržet“ bylo heslem na obou stranách, ale šlo nejen o to, jak dlouho se

vydrží, nýbrž i jaké pozitivní naděje upírají se k vydržení. Ludendorff, jak řečeno, pro rok 1917 — nemoha tušiti ruské revoluce a jejích následků — nepočítal vůbec s ofensivou na žádné frontě (ani na italské; podzemní ofensiva přes Soču byla pouze vynucena kritickou situací rakouské obrany) a spoléhal pouze na výsledek ponorkové války. Vidíme zde tedy anomálii: vojevůdce pozemní nevěří už, že může vyhrát válku svými vlastními prostředky, a postupuje rozhodnutí sesterské zbraní, marině, v níž není odborníkem, ale v níž pevně věří — třeba s jistým omezením: roční lhůta místo půlletní. To, myslím, není vlastností pravého vojevůdce: Napoleon nespolehal nikdy na svoji marinu, nebo na obchod, nýbrž na armádu; tam, kde věřil na příklad v kontinentální systém, ukázal se právě špatným prorokem. Ludendorff neměl vůbec spoléhati na marinu, která dosud pro rozhodnutí války nic nevykonala (historie německé mariny za světové války je celkem žalostná), nýbrž na sebe a na nástroj, jež ovládal, na pozemní vojsko. Nemohl mítí důkladných znalostí námořnických, ale jako duše generálního štábu *měl mítí tolik instinktivní prozíravosti, aby pochopil, co lze čekat a co nelze. Poněvadž však neměl oné prozíravosti, nelze ho nazvatí vojevůdcem geniálním.* Ludendorff od počátku r. 1917 se mýlil, a to ne ve věcech vedlejších, nýbrž v hlavním: v celém pojetí války. Německý generální štáb, pokud dnes v různých spisech se obhazuje, praví celkem toto: „Naše kalkulace podle toho, co tehdy bylo známo, byla dobrá, my nemohli vědět, že nastanou ty a ty okolnosti, že podmořská válka selže, že Dohoda nás překoná technikou, že vznikne u nás revoluce, jež nebude chtít pokračovat v boji atd. Že jsme se mýlili, toho vinu nesou věci, jež byly silnější nás, na něž jsme neměli vlivu; byla to povšechná slabost blokováných států proti přesile nepřátel.“ — Zajisté, jenže to není omluva. Geniální vojevůdce musí umět odhadnout svoje síly a nepouštět se do nemožností. To dovedl Friedrich II. A geniální vojevůdce musí mít též jisté pozitivní cíle, jichž může pravděpodobně dosáhnout. Ale Ludendorff neměl roku 1917 už pozitivních cílů. Dejme tomu, že by nebyla nastala v Rusku revoluce a že by ruská fronta se byla udržela přibližně v stejné síle, jak byla o Novém roce 1917. A dejme tomu, že by ponorková válka byla Dohodu vsutku oslabilá tak, aby dovoz z Ameriky byl podvázán. Byl by měl naději na pozitivní vítězství roku 1918, když ho neměl po celý rok 1917? Byla by německá armáda bloádou a všeobecným vysílením méně trpěla než Dohoda ponorkovou válkou? Byla by německá armáda na jaře 1918, stojíc stále v boji na několik front, bývala početnější a technicky lépe vypravena než dohodová, jež přece i mimo americké transporty měla techniku a prostředky mnohem bohatší než ústřední státy? Jaký tedy byl pozitivní cíl Ludendorffův pro rok 1918, i kdyby byla ponorková válka vykonala, co se na ní žádalo? Na to je těžko odpovědět. Ludendorff sám toho nepraví. Čekal snad revoluci neb aspoň silnou nespokojenost v některé z nepřátelských zemí? Nikoli. Věřil snad, že dojde k takové rovnováze sil, aby bylo lze dospěti ke konci války dorozuměním? Nikterak; sám ve svém spise potírá myšlenku politiků, hlavně socialistických a demokratických, o možnosti takového míru. Věří pevně, že Dohoda měla pozitivní cíl zničití Německo. Nebyla by ho zničila bloádou stejně, jako je zničila armádou, kdyby všechny fronty byla nadále držela obsazeny tak jako na prahu roku 1917? Nebyla by se německá armáda hladem a všeobecným vyčerpáním r. 1918 stejně rozplynula, jako musila povolití dohodovému tlaku přes to, že jí ubylo nebezpečí na východní frontě a přes to, že mírem brest-litevským získala i potraviny?

Ludendorff slovem nepochopil na počátku roku 1917, že protahováním nemůže válku pozitivně vyhrát, nesestoupí-li mu na pomoc nějaký „deus ex machina“. On ve skutečnosti hledal tohoto pomocného boha, ale